

Kuznyecov könyve számtalan — eddig előttünk ismeretlen — adattal gazdagítja ismereteinket és még közelebb vezet az igazi szocialista hazafiság és a szovjet tudomány megismeréséhez.

Kerbojev:

A DÖNTŐ LÉPÉS

Révai, Budapest, 1950. 459 o.

Berdi Muradovics Kerbojev egyike a legkiválóbb türkmén íróknak. 1894-ben született, első munkáival 1924-ben tűnt fel. 1947-ben jelent meg legnagyobb regénye: „A döntő lépés“, melyért Sztálin-díjban részesült.

A „döntő lépés“ a türkmén nép történelmének azokat az eseményeit írja meg, melyek szoros összefüggésben állnak az Októberi Forradalommal.

A regény hőse: Artik, a fiatal szegény paraszt. Sorsa a türkmén nép sorsát szimbolizálja. Irni-olvasni is alig tud, tele van előítéletekkel, nem képes felismerni, hogy melyik oldalon van az igazság. Rövidlátásában Eziz mellé szegődik, ki ugyan a nép barátjának álcázza magát, de valójában nacionalista burzsoá; kalandor, az angol intervencionisták bábja.

1918 nyarán az angol intervencionisták lázas tevékenységet fejtenek ki Türkmenisztánban. Egész Közép-Ázsia angol ügynököktől hemzseg, a türkmén nép vére patakokban ömlik.

Amikor Artik látja, hogy Eziz az angolok kedvéért saját népét is képes kizsácolni, akkor lesz világos előtte, hogy Eziz közönséges, aljas kalandor. Határoz és egy csapat fellegyverzett lovassal átmegegy a bolsevikokhoz, ahol Csernyisov, régi barátja felnyitja a szemét: Artik már tudja, miért harcol.

Kerbojev regénye megismertet bennünket a Türkmen Köztársaság történelmének legérdekesebb napjaival, megszeretteti annak hőseit, ismerteti a türkmén élet népi sajátosságait.

A regény felépítése egyszerű, nincs benne semmi erőltetett; igazi realista regény.

Az író nem énekel a tájról és nem időzik asszonyai szépségénél, nem bizonygatja a türkmén harcosok bátorságát és becsületességét. Regénye történetében némileg hasonló Solohov: „Csendes Don“-jához.

A mű az 1920-as eseményekkel záródik. Artik még fiatal, mikor búcsút veszünk tőle. A regény utolsó fejezetében Artik barátjával, Csernyisovval, a fehérárdisták felett aratott győzelem után, az Amu-Darja folyó partján beszélget. Artik nézi a hatalmas folyót, amint terméketlen partjai között hömpölyög és

megkérdezi: Vajjon van-e földi hatalom, mely az Amu-Darja folyását szabályozná és életet öntene a kiszáradt türkmén földbe? „Van — feleli Csernyisov —, a nép, melyet a bolsevikok vezetnek!“

Ivan Csernyisovnak igaza volt. Alig 30 év telt el azóta és álma máris a beteljesülés felé halad. Az új öt éves terv fontos helyet biztosít a Kara-Kumi Nagy Csatorna építésének. Hatvan százalékkal fogja növelni a köztársaság megművelhető földjeinek számát. Félmillió hektárnyi lakatlan sivatagból új legelők zöldülnek ki.

A regény utolsó mondatai tömören foglalják össze Artik érzéseit. „Délre járt az idő. A csendes szél szétkergette a felhőket. Hideg téli nap világított. Ezüstösen síkoltak sugarai a tengeren. A megrongált hadihajók észak felé bukdácsolnak. Egy lövedék felgyújtotta az olajtartályt. Sűrű füsttel égett. A füst között vörös zászló emelkedett a város fölé.

Artik a zászlót nézte s soha nem érzett boldogság töltötte el. Maga előtt látta a Káspi-tengert, de gondolatban az Amu-Darjától idáig az egész vidéket is. Ez volt az útja — hibákkal, megbánásokkal, vérrrel kövezett út a szabadság felé, mely a néphez és a győzelemhez vezette.“

Harlan Ruszev:

HEGYEK KÖZÖTT

Réval, Budapest, 1950. 301 o.

A bolgár nép, a Bolgár Kommunista Párt vezetésével elkeseredett harcokat vívott a második világháború alatt a német fasizmus és kiszolgálói: a bolgár cári kormány ellen. A harc már 1941-ben megindult. Vasútvonalak robbantak fel, raktárok gyulladtak ki, — akcióba lépett a bolgár munkásosztály, a bolgár nép. 1942-ben megalakult a Bolgár Kommunista Párt kezdeményezésére a Hazafias Arcvonal. A dolgozó tömegek aktivitása megnövekedett. 1942—43 telén a bolgár cári kormány kénytelen volt húsz ezres létszámú hadsereget bevetni a partizánok ellen.

A hitleri hordák visszavonulása következtében a partizánmozgalom egyre jobban szélesedett. Egy év múlva már száz ezres létszámú hadsereg harcolt a partizánok ellen.

A Hazafias Arcvonal motorja és irányítója a Bolgár Kommunista Párt volt, de harcaiba a többi antifasiszta párt is bekapcsolódott. Ez a vérral megpecsételt szövetség tette lehetővé, hogy 1944 szeptember 9-én a bolgár nép felszabadult. Ezen a napon zúdultak le a partizán seregek hegyi rejtkehelyeikről a városokba és falvakba. A nép öröme leírhatatlan volt. Ez a felszabadult öröm meg-